

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, Oradea

Oradea, 27 ianuarie

Seria I, Anul XXXII, Nr. 7 (376), 2025

VESTITORUL, UN SECOL DE LA APARIȚIE, IANUARIE 1925 - IANUARIE 2025

Foto

<https://dspace.bcuculuj.ro>

Din sumar:

Mesajul Prefericitului Părinte Cardinal Lucian Mureșan, cu prilejul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștinilor - pag. 2; Scrisoarea Preafericitului Sale Cardinal Lucian cu ocazia Anului Jubiliar 2025 - pag. 6; Istoria jubileelor - pag. 7-10; Deschiderea Jubileului 2025 în Eparhia de Oradea - pag. 11; Puterea obiceiurilor mici: ținta marilor transformări personale - pag. 15.

Mesajul Preafericitului Părinte Cardinal Lucian Mureșan, cu prilejul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creștinilor

„Crezi tu aceasta?” (Ioan 11, 26)

Și la acest început de An Nou, Săptămâna de rugăciune, în care implorăm de la Dumnezeu darul unității, ne oferă prilejul de a ne întâlni și de a medita la rugăciunea Domnului nostru Isus Cristos, care, înainte de a-și începe drumul pătimirilor și al jertfei mântuitoare, l-a rugat pe Tatăl ceresc: „Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, ești în Mine și Eu în Tine, ca și ei să fie una în Noi, pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (In 17,21).

Noi, creștinii, nu putem rămâne indiferenți în fața acestei rugăciuni, deoarece cuvintele lui Isus Cristos își păstrează actualitatea și ne interpelează conștiința. Dacă în pragul marii încercări ne purta în inima Sa și mijloca pentru noi darul unității, înțelegem că refacerea unității tuturor creștinilor este o exigență a identității creștine și o invitație adresată fiecăruia dintre noi.

Știm că unitatea este darul Preasfintei Treimi și de aceea îl invocăm în fiecare celebrare a Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii: „Unitatea credinței și împărțirea Sfântului Spirit cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Cristos Dumnezeu să o dăm”. Cu toate acestea, ne revine și nouă, tuturor, indiferent de apartenența confesională, responsabilitatea de a căuta împreună drumul reconcilierii și al iertării, pentru a oferi lumii de astăzi o mărturie credibilă despre Isus cel Înviat!

Acest drum nu este ușor de parcurs deoarece moștenim o istorie complicată și răni încă nevindelicate. Avem nevoie cu toții, de harul lui Dumnezeu care pe toate le vindecă și le împlinește, de pocăința inimilor și de rugăciunea izvorâtă din adâncul sufletelor noastre. Este adevă-

rat că diviziunile actuale nu îngăduie deplina comuniune euharistică, dar rugăciunea ne unește cu Dumnezeu și ne apropie între noi, favorizând vindecarea rănilor trecutului.

Trăim vremuri tulburi, în continuă mișcare și de-busolare. Conectați în permanență la mersul rapid al lumii, asistăm la numeroase schimbări și la răsturnări de scenarii. Toate acestea ne cheamă la un dialog sincer cu toți cei care cred că Mântuitorul lumii este Isus Domnul, la o reflecție comună și la găsirea unor soluții viabile, concrete și curajoase: care este contribuția mea și a Bisericii mele în dialogul cu ceilalți frați creștini?

Biserica Română Unită crede în unitate și este în ființa ei un semn vizibil și îndubitabil al unității în credință, în varietatea expresiilor sale. Catolică și totodată răsăriteană, profund românească și totodată orientată spre universalitate, Biserica noastră vedește perfecta compatibilitate între simțirea catolică și ritul bizantin românesc, exprimând în mod armonios un mod specific de trăire și de manifestare a credinței.

Dialogul ecumenic, mai mult decât orice alt dialog, este o profeție în fața unei lumi dezbinată. Dialogul presupune dreptul și obligația fiecăruia de a se exprima, evidențiind ceea ce este propriu, ceea ce ne unește și ceea ce ne deosebește. Expunerea cu claritate a propriilor poziții nu numai că nu îngreșează dialogul, ci, dimpotrivă, îl favorizează, fiindcă suscită entuziasmul întâlnirii și al cunoașterii sincere a fraților noștri și, pe de altă parte, stimulează necesara purificare a memoriei, reînnoirea inimii și trăirea vieții conform voinței Domnului. Însă, orice act de apropiere pretinde curajul de a recunoaște propriile greșeli, condiție esențială pentru a înainta pe un drum al adevărului, al dialogului frățesc și al împăcării.

Consider că în acest an, în care îl omagiem pe Fericitul Cardinal Iuliu Hossu, deopotrivă păstor de suflete și inspirator de conștiințe, este necesară mai mult ca oricând o apropiere între Biserici, urmându-i exemplul iubirii frățești, manifestat la 1 Decembrie 1918 și pe parcursul întregii sale vieți.

Nu în ultimul rând, Marele Jubileu din anul 2025 și celebrarea a 1700 de ani de la Conciliul de la Niceea, vor reprezenta noi oportunități de reînnoire spirituală pentru toți ucenicii lui Cristos și pentru toate Bisericile noastre.

Vom fi reconciliați în Isus Cristos în măsura în care ne lăsăm atinși de Mesia, El care este Învierea și Viața (In 11, 25). Motiv pentru care, este nevoie de convertirea autentică a noastră a tuturor, de trăirea în conformitate cu Cuvântul Evangheliei și mai ales de multă rugăciune fierbinte, pentru ca dorul inimii Mântuitorului în sfârșit să se împlinească: „toți să fie una” (In 17, 21).

+ **Cardinal Lucian**

Arhiepiscop și Mitropolit al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș

Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Mihaela Caba-Madarasi, Cristian Ciulea, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu, Maria-Mirela Filimon, Eugen Ivuț, Silvia Pantiș.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;

E-mail: olimpiu35@yahoo.it;

Tel: 0722.450.013

Abonamente și difuzare: Claudiu Boda

Magazin „Sfânta Tereza”

Str. Ep. Mihai Pavel nr. 4

410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*

La lipsă, Dumnezeu răspunde cu supraabundență

19.01.2025

Iubiți frați și surori, duminică frumoasă!

Evangelhia de la liturgia de astăzi (Ioan 2,1-11) ne relatează primul semn al lui Isus, când transformă apa în vin în timpul unui ospăț de nuntă la Cana din Galileea. Este vorba de o relatare care anticipează și sintetizează toată misiunea lui Isus: în ziua venirii lui Mesia – așa spuneau profeții -, Domnul va pregăti „un ospăț cu băuturi alese și rafinate” (Isaia 25,6) și „munții vor picura vin nou” (Amos 9,13); Isus este Mirele care aduce „vinul nou”.

În această evanghelie putem găsi două lucruri: lipsa și supraabundența. Pe de o parte, vinul se termină și Maria îi spune Fiului ei: „Nu au vin” (v. 3); pe de altă parte, Isus intervine spunând să umple șase amfore și, la sfârșit, vinul este așa de abundent și rafinat, încât stolnicul ospățului îl întreabă pe mire de ce l-a păstrat până la sfârșit (v. 10). Așadar, semnul nostru este mereu lipsa, dar mereu „semnul lui Dumnezeu este supraabundența” și supraabundența de la Cana este semnul (cf. Papa Benedict al XVI-lea, Isus din Nazaret, vol. I, p. 294). La lipsa omului cum răspunde Dumnezeu? Cu supraabundența (cf. Romani 5,20). Dumnezeu nu este zgârcit! Când dă, dă mult. Nu îți dă o bucațică, îți dă mult. La lipsurile noastre, Domnul răspunde cu supraabundența sa.

În ospățul vieții noastre – putem spune – uneori ne dăm seama că se termină vinul: că ne lipsesc forțele și atâtea lucruri. Se întâmplă când preocupările ne chinuiesc, fricile care ne asaltează sau forțele năvalnice ale răului ne iau gustul vieții, beția bucuriei și gustul speranței. Să fim atenți: în fața acestei lipse, când Domnul dă, dă supraabundența. Pare o contradicție: cu cât este mai mult în noi lipsă, cu atât este mai multă supraabundența Domnului. Pentru că Domnul vrea să facă sărbătoare cu noi, o sărbătoare care nu va avea sfârșit. Așadar, să o rugăm pe Fecioara Maria. Ea, care este „Femeia vinului nou” (cf. A. Bello, Maria, femeie din zilele noastre), să mijlocească pentru noi și, în acest an jubiliar, să ne ajute

să redescoperim bucuria întâlnirii cu Isus.

După *Angelus*, Sfântul Părinte a spus următoarele:

Iubiți frați și surori!

În zilele trecute a fost anunțat că astăzi va intra în vigoare încetarea focului la Gaza. Exprim recunoștință tuturor mediatorilor. Este o lucrare frumoasă aceasta de a media ca să se facă pace. Mulțumiri mediatorilor! Și mulțumesc și tuturor părților implicate în acest rezultat important. Doresc ca tot ceea ce a fost concordat să fie respectat imediat de părți și ca toți ostacii să se poată întoarce în sfârșit acasă și să îi reîmbrățișeze pe cei dragi ai lor. Mă rog mult pentru ei și pentru familiile lor. Sper, de asemenea, ca ajutoarele umanitare să ajungă și mai rapid și în mare cantitate la populația din Gaza, care are atâta urgență de ele.

Atât israelienii, cât și palestinienii au nevoie de semne clare de speranță: doresc ca autoritățile politice ale amândurora, cu ajutorul comunității internaționale, să poată ajunge la soluția corectă pentru cele două state. Toți să poată spune: da dialogului, da reconcilierii, da păcii. Și să ne rugăm pentru asta: pentru dialog, reconciliere și pace. În urmă cu câteva zile a fost anunțată eliberarea unui grup de deținuți din închisorile cubaneze. Este vorba de un gest de mare speranță care concretizează una dintre intențiile acestui an jubiliar. Doresc ca în lunile următoare să se continue a întreprinde, în diferitele părți ale lumii, inițiative de acest gen, care insuflă încredere pentru drumul persoanelor și al popoarelor.

Și vă salut pe voi toți, romani, pelerini, tinerii Neprihănitei, Surorile Sfântului Augustin care provin din Polonia, grupul de credincioși guatemalezi cu imaginea lui Senor de Esquipulas și studenții din școlile „Pedro Mercedes” din Cuenca și „Juan Pablo II” din Parla, în Spania, și cei de la Piggott School din Wargrave, Anglia. Îi salut pe tinerii și pe misionarii din mișcarea Operațiunea Mato Grosso; pe credincioșii din unitatea pastorală din Guizza în Padova, pe cei din Malgrate, Civate și Lecco Alta și pe cei din Locorotondo; precum și grupul „Amici speciali” din Este.

În aceste zile de rugăciune pentru unitatea creștinilor, să nu încetăm să invocăm de la Dumnezeu darul prețios al comuniunii depline între toți discipolii Domnului. Și să ne rugăm mereu pentru martirizata Ucraina, pentru Palestina, Israel, Myanmar și pentru toate populațiile care suferă din cauza războiului. Urez tuturor o duminică frumoasă și, vă rog, nu uitați să vă rugați pentru mine. Poftă bună și la revedere!

Pr. Olimpiu TODOREAN

In memoriam - Otilia Bălaș

Viață veșnică celor ce, prin stăruință în faptă bună, caută mărire, cinste și nestrucăciune. (Rom. 2, 7)

Miercuri, 22 ianuarie a.c., am intrat în catedrala „Sfântul Nicolae”, pentru un moment de comuniune cu Domnul și cu Otilia Bălaș, la 3 ani de la plecarea ei la Cer.

Celebrând Sfânta Liturghie, alături de PSS Virgil Bercea, a fost o anticipare a Cerului, o punere în practică a Împărăției lui Dumnezeu: în acel moment am prezentat acolo, în Catedrală, Împărăția lui Dumnezeu, împreună cu Otilia, vie și moartă dimpreună.

A fost un moment de comuniune nu doar pentru că ne-am rugat, ci și pentru că am fost hrăniți cu Cuvântul pe care l-am auzit și hrăniți cu Trupul și Sângele lui Cristos.

Și am ieșit, din biserică, diferiți de cum am intrat.

Căci, am intrat cu gânduri de tristețe pentru ceea ce s-a întâmplat cu iubita noastră Otilia Bălaș.

Odată cu moartea celor dragi, este adevărat, îi pierdem ca prezență pământească.

Am pierdut-o pe Doamna Otilia, de neuitat pentru noi, plină de afecțiune și de îngrijorare.

Câte amintiri, câte gesturi de dragoste, de tandrețe reciprocă! Câtă nostalgie ne asaltează la gândul că am trăit alături de ea!

Dar, pe de altă parte, dacă ne gândim la cei dragi care au murit împreună cu Cristos, care au murit pentru Cristos, care au înviat împreună cu El, le redescoperim prezența în noi, alături de noi. Da, este o prezență invizibilă, dar mereu plină de dragoste. Ei, trăind în Cristos, sunt transformați și stabiliți într-o ființă mai mult decât maternă sau paternă.

Uniți cu Domnul vieții, își trăiesc și mai mult ființa pentru noi, prin familia lor, în special prin copiii lor, dar și prin noi, comunitatea creștină. Și, împreună, împărtășim dulcea și indisolubila comuniune a sfinților.

Acum, la 3 ani de la plecarea la Cer a doamnei Otilia Bălaș, îmi amintesc că vitalitatea sa a fost cel mai mare cadou pe care ea mi l-a făcut zi de zi! Am crescut cu îndrumarea sa blândă și sigură. Și sunt mândru că am împărtășit o parte din viața mea cu o femeie extraordinară.

A fost un exemplu viu al modului în care a trăit credința în biserică greco-catolică!

Chiar dacă a avut părul alb, ochii ei au fost strălucitori și zâmbetul ei și râsul ei mi-a luminat zilele și anii.

A păstrat spiritul unui copil și a trăit fiecare clipă cu entuziasm, și anii i-au fost ani de înțelepciune, frumusețe, farmec, dulceață, har și generozitate.

Aș vrea să ajung și eu la vârsta la care a ajuns dumneaei și să fiu ca ea, încă plină de uimire și de bu-

curia de a trăi.

Repet: vitalitatea ei a fost cel mai mare dar pe care mi l-a făcut zi de zi!

Viața i-a dat mai multe riduri, dar fiecare dintre ele au mărturisit toată înțelepciunea ei și anii de viață extraordinară. O viață plină de speranțe și vise, de bucurii și lacrimi.

Zâmbetul ei și vitalitatea ei până în ultimele clipe sunt dovada că tinerețea nu este cu adevărat un fapt de vârstă, ci depinde de inimă și de modul în care înfrunți viața.

Viața ei a fost un exemplu de urmat, înțelepciunea ei - un ajutor de neînlocuit, prezența ei - un bun prețios.

Cu ea am învățat adevăratul sens ale cuvintelor „dragoste”, „respect” și „prietenie”.

A fost întotdeauna un exemplu pentru mine și pentru noi toți și sunt sigur că am fi avut încă multe de învățat de la ea.

Îi făcea plăcere să mă numescă prietenul ei, cu toate că diferența de vârstă era foarte mare, dar simțeam în vocea ei, mai ales când vorbeam la telefon, o bucurie fără seamăn, pentru că putea să mă numescă prieten și apreciez nespus de mult acest fapt, ca eu să fi fost prietenul domniei sale.

Sunt lucruri care zboară: ore, zile, ani. Dar sunt și lucruri care rămân: iubirea, prietenia și dorința de a-mi aminti mereu de ea.

Mi-aș fi petrecut ore întregi ascultând poveștile ei atât de convingătoare și bogate în detalii, dar timpul, din păcate, nu mi-a permis, și acum îmi pare nespun de rău.

Cu toții cred că îi datorăm foarte de mult doamnei Otilia Bălaș. Ne-a ajutat atât de mult încât îi suntem datori pe viață.

Doamna Otilia, pentru care și în amintirea căreia luna aceasta am celebrat Sfânta Liturghie și Parastasul, în zi de naștere la Cer, a fost o persoană cu adevărat excepțională și sunt convins că are parte de viața veșnică pentru că, prin stăruință în fapte bune a căutat cinstea și nestrucăciunea.

Revista *Vestitorul* - un secol de la apariție ianuarie 1925 - ianuarie 2025

Începutul...

Valeriu Traian Frențiu

Din îndurarea preabunului Dumnezeu și grația Sfântului Scaun Apostolic al Romei, Episcop român unit de Oradea-Mare, Asistent al Tronului Pontificiu, Doctor în Sf. Teologie, etc

Cititorilor dar și binecuvântare!

Iubiților Frați și Fii!

Ajunsam, cu ajutorul bunului Dumnezeu, la începutul anului 1925, declarat de Sfântul Părinte Piu (s) XI, Papa de la Roma, de an iubiliar și sfânt. ...

Drept aceea am hotărât ca cu începutul acestui an iubiliar și sfânt să scoatem această revistă, în care vom publica tot ce am publicat până acum prin circulare, și afară de aceea, cu colaborarea tuturor Preoților și credincioșilor noștri, vom da toate îndrumările d elipsă pentru cultivarea noastră sufletească.

Vă rog așadar să citiți această revistă regulat și să colaborați la ea, ca așa să putem începe o viață nouă sufletească, urmând Mântuitorului nostru Isus Cristos întru toate....

Dat în curțile noastre episcopești din Oradea-Mare, la începutul anului sfânt 1925.

Episcop Valeriu Traian

„Îndemnați și noi de sfatul părintesc și cuvintele de îmbărbătare ale Iubitului nostru Arhiepiscop și Stăpân, Dr. Valeriu Traian Frențiu, am hotărât să unim în jurul „Vestitorului” toate forțele noastre mai bune, care slavă Cerului, nu ne lipsesc. De aceea „Vestitorul” va fi zala de legătură între centru și periferii, farul de lumină pentru toți, organul de unire și concentrare al tuturor, cler și mireni; va fi arena unde își va putea aduce fie cine tributul la consolidarea, întărirea și propășirea noastră religioasă.

El va deștepta râvnă în preot și în mirean deopotrivă. În preot: ca să-și aducă aminte de chemarea sa sfântă; în mirean: să-și iubească legea sa; în preot: să-și intensifice pastorația sa; în mirean: să-și trăiască legea sa....

Noi nu vom polemiza; noi vom desvolta muncă pozitivă de întărire și luminare. Noi nu vom semăna ură, ceartă, desbinare, ci pace, liniște, înțelegere și iubire creștinească, căci nu stăm în serviciul satanei, ci a lui Crist celui blând și smerit cu inima, care ne este Părinte și Păstor.

„Vestitorul” va fi călăuză sinceră și credincioasă pentru toți cei care doresc să cunoască adevărul neprihănit. Va fi un organ de popularizare a științelor religioase. Va lumina mințile; va împrăștia nedumeririle și prejudițiile, va întări inimile....

Cu aceste idei pornim la drum. Sinceri venim,

sinceri vrem să fim și primiți.

Cu Dumnezeu dar înainte!

Redacția

Vestitorul Anul I, Nr. 1 ianuarie 1925

Revista a fost condusă de Părintele Aloisie Ludovic Tăutu, iar după plecarea acestuia la Roma, de către Părintele dr. Nicolae Flueraș, un timp, și apoi de Părintele Coriolan Tămăian.

Continuarea...

Iubiți cititori

Modestele rânduri ce le aveți în față, cu ocazia comemorării Ep. Dr. Ioan Suciu și a celorlalți episcopi martiri, doresc să fie o punte de trecere de la zestrea literaturii religioase, a cărei acumulare rodnică a fost întreruptă în 1948, la o nouă producție de articole și versuri cu caracter religios menite să fie merinde pentru viața spirituală și îmbogățirea culturală a neamului. Rugăm pe bunul Dumnezeu să binecuvânteze pe cei care vor colabora la editarea acestui început de mare valoare.

Episcop Vasile Hossu

Astfel apare primul număr seria I, 1993. Se numea **Vestitorul unirii**, editat de Episcopia română unită din Oradea. Era numit **Foaie de spiritualitate și cultură creștină**. Apare în format A5. Alb negru și avea 4 pagini, apoi 8 și apoi 12. Exemplarul era gratuit;

În anul al II-lea apare în format A5, are 16 pagini, se schimbă antetul, apare color, și scrie Editat de Episcopia Română Unită din Oradea și apare ca **Revistă de spiritualitate și cultură creștină**;

În anul al III-lea, alte schimbări. Format A5, color, doar că apare ca **Revistă lunară de spiritualitate și cultură creștină**;

În anul al IV-lea alte schimbări. Format A4, 12 pagini alb negru, și apare ca **Revistă lunară de cultură creștină**. Din acest an, pe partea de jos a primei coperte apare cuprinsul revistei;

În anul al VI-lea se inversează textul din antet și apare color câteva numere;

În anul al VIII-lea are 20 de pagini, până azi, inclusiv coperta;

În anul al IX-lea se revine la vechea denumire și anume **Vestitorul**, și se reasează în ordine firească textele din antetul paginii. Începând cu acest număr pe copertă apare doar o imagine și cuprinsul revistei.

Din al XIII-lea an, revista apare cu coperta cartonată. De atunci și până în prezent nu mai sunt schimbări în formatul revistei **Vestitorul**.

Redacția

Scrisoarea Preafericirii Sale Cardinal Lucian cu ocazia Anului Jubiliar 2025

Înalt Preasfinții și Preasfinții Voastre,
Preacucernici Părinți,
Preacuvioase persoane consacrate,
Iubiți și dragi credincioși,

Cu bucurie spirituală mă adresez vouă tuturor cu ocazia inaugurării Marelui Jubileu al Anului 2025, care a avut loc în Ajunul Sărbătorii Nașterii Domnului în anul în curs 2024, prin deschiderea Porții Sfinte a Bazilicii Sfântul Petru din Vatican de către Sfântul Părinte Papa Francisc. După cum cunoaștem, Marele Jubileu este un eveniment de o importanță fundamentală pentru întreaga Biserică, Sfântul Părinte invitând ca celebrările jubiliare să aibă loc și în Bisericile noastre particulare.

Tema acestui an de har în care întreaga Biserică îl celebrează pe Isus Mesia, Mântuitorul nostru, întrupat în sânul Maicii Sfinte, este „Pelerini ai speranței”. Într-un astfel de moment solemn, suntem chemați să ne întărim în credință și să sperăm întru Domnul, deoarece cei care speră întru Domnul „vor înnoi puterea lor, vor merge și nu vor obosi” (cf. Is 40, 31).

Cu adevărat, Jubileul anului 2025 nu este doar o celebrare a unui eveniment istoric, ci un prilej de reînnoire a legăturii noastre cu Domnul și cu toți frații noștri în credință. Este o nouă oportunitate de purificare pentru toți ucenicii lui Cristos și pentru toate Bisericile particulare.

Vă invit așadar pe toți să Vă îmbogățiți spiritual în această perioadă, prin participarea activă, în rugăciune, la evenimentele liturgice organizate cu acest prilej la Roma, dar și în Diecezele și în Eparhiile noastre, arătând tuturor măreția Darului Divin pe care îl celebrăm.

Amintesc faptul că prin observarea condițiilor cerute de Sfântul Scaun Apostolic, se poate obține indulgența plenară în Anul Jubiliar.

Totodată, consider providențial faptul că în România vom celebra concomitent în 2025 „Anul Cardinal Iuliu Hossu”. Instituirea acestui An este o ocazie potrivită pentru a privi la exemplul luminos pe care ni-l oferă tuturor acest Mare Episcop Martir, declarat Fericit de Papa Francisc, la 2 iunie 2019, pe Câmpia Libertății de la Blaj. Inspirați de credința, speranța și iubirea Cardinalului Iuliu Hossu, să pășim și noi în acest An Sfânt 2025 „cu doctrina iertării, cu armonia și pacea între oameni”, urmând îndemnul Fericitului Martir Iuliu Hossu: „Fiți tari în credință, nutriți speranța și iubiți-vă între voi și iubiți pe toți oamenii de orice naționalitate și de orice confesiune!”.

Închei cu cuvintele pline de încredere și de speranță rostite de Sfântului Părinte Papa Francisc despre celebrarea jubiliară, semn pentru o reînnoită renaștere a cărei urgență o simțim cu toții mai mult decât oricând: „Să păstrăm vie flacăra speranței care ne-a fost dăruită și să facem tot ceea ce ne stă în putință pentru ca toți să-și găsească puterea și încrederea de a privi spre viitor cu inima deschisă, încrezătoare și cu o perspectivă de durată”.

Cu arhierescă binecuvântare,

+ Cardinal LUCIAN

Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică

Președintele Conferinței Episcopilor Catolici din România

Istoria Jubileelor

La vechii evrei, Jubileul (numit anul *yōbēl*, „al țapului”, deoarece sărbătoarea era anunțată prin sunetul unui corn de capră) era un an declarat sfânt. În această perioadă, legea mozaică prevedea ca pământul, al cărui proprietar era singurul Dumnezeu, să se întoarcă la vechiul său proprietar, iar sclavii să-și recapete libertatea. Jubileul avea loc odată la 50 de ani.

În epoca creștină, după primul Jubileu din anul 1300, termenele limită pentru celebrarea jubiliară au fost stabilite de Papa Bonifaciu al VIII-lea la fiecare 100 de ani. În urma unei petiții a romanilor adresată Papei Clement al VI-lea (1342), perioada a fost redusă la 50 de ani.

În 1389, în amintirea numărului de ani din viața lui Cristos, Papa Urban al VI-lea a vrut să stabilească ciclul jubiliar la fiecare 33 de ani și a proclamat un Jubileu pentru 1390, care a fost însă sărbătorit, după moartea sa, de către Papa Bonifaciu al IX-lea.

Cu toate acestea, în 1400, la expirarea celor cincizeci de ani stabiliți anterior, Bonifaciu al IX-lea a confirmat iertarea pelerinilor care se înghesuiseră la Roma.

Papa Martin al V-lea a sărbătorit un nou Jubileu în 1425, ușa Sfântă fiind deschisă pentru prima dată în San Giovanni in Laterano.

Ultimul care a sărbătorit un Jubileu de cincizeci de ani a fost Papa Nicolae al V-lea în 1450, de fapt de către Papa Paul al II-lea perioada interjubiliară a fost extinsă la 25 de ani, iar în 1475 a fost sărbătorit un nou An Sfânt de către Papa Sixt al IV-lea. De atunci, Jubileurile obișnuite au avut loc cu periodicitate constantă. Din păcate, războaiele napoleoniene au împiedicat sărbătorirea jubileelor din 1800 și 1850.

Au fost reluate cu cel din 1875, după anexarea Romei la Regatul Italiei, care a fost sărbătorit fără solemnitatea tradițională.

1300: Papa Bonifaciu VIII

Cu bula *Antiquorum habet*, la 22 februarie 1300, Bonifaciu al VIII-lea a proclamat al 1300-lea an jubiliar, subliniind că romanii care au vizitat bazilicile Sf. Petru și Sf. Pavel de treizeci de ori în cursul anului vor primi o indulgență pleneră, în timp ce pelerinii care ar fi venit din afara Romei cincisprezece vizite ar fi fost suficiente.

Cel puțin două milioane de credincioși au ajuns la Roma în acel an, Giotto, care în acea perioadă a fost însărcinat să facă fresce în loggia de binecuvântare din Vatican, este una dintre figurile importante care au participat la Jubileu alături de maestrul Cimabue. Fresca antică a lui Giotto care amintește de acest eveniment este păstrată în Bazilica San Giovanni in Laterano.

În fine, printre ceilalți sosiți la Roma în același

an s-a numărat probabil și marele poet Dante Alighieri care în unele cântece ale *Divinei Comedie* se referă la Jubileu.

1350: Papa Clement al VI-lea

Cu bula *Unigenitus Dei Filius*, în 1343, Clement al VI-lea, după ce a primit o delegație de romani care i-a cerut să aducă înapoi Scaunul apostolic în Oraș și să inițieze un Jubileu înainte de împlinirea vârstei de 100 de ani, a proclamat Anul Sfânt pentru 1350. Cu toate că, flagelul ciumei și un cutremur dezastruos au lovit Roma în 1349, peste un milion și jumătate de pelerini s-au adunat în oraș pentru sărbători, datorită, de asemenea, Papei care reușise să obțină un armistițiu în războiul dintre Franța și Anglia, pentru a face călătoria pelerinilor mai sigură.

1390: proclamat de Papa Urban al VI-lea, prezidat de Papa Bonifaciu al IX-lea

La 8 aprilie 1389, bula *Salvator noster Unigenitus* a Papei Urban al VI-lea stabilește că sărbătorirea Jubileului are loc o dată la 33 de ani, prelungind astfel sărbătorile la 1390 în loc să cadă în 1400. Din păcate, schisma având loc în 1390, cu antipapa Clement al VII-lea care s-a refugiat la Avignon, a afectat semnificativ numărul de pelerinilor sosiți la Roma, deoarece el interzisese pelerinilor francezi, spanioli, catalani, scoțieni, italieni din sud și toți cei care l-au urmat să aducă e un omagiu mormintelor Apostolilor.

1450: Papa Nicolae al V-lea

Nicolae al V-lea a proclamat următorul An Sfânt, 1450, cu bula *Immensa et innumerabilia*, din 19 ianuarie 1449, readucând termenul jubiliar înapoi la 50 de ani. Datorită canonizării de către Papă a marelui predicator franciscan Bernardino da Siena, afluxul de pelerini la Roma a fost foarte mare.

1475: proclamat de Papa Paul al II-lea, prezidat de Papa Sixtus al IV-lea

La 19 aprilie 1470, prin bula *Ineffabilis Providentia*, citând în mod expres vizita la bazilicile S. Pietro, S. Paolo, S. Giovanni in Laterano și S. Maria Maggiore, a stabilit că începând cu anul 1475, jubileele să fie sărbătorite la fiecare 25 de ani la ordinul Papei Paul al II-lea.

Cu bula din 29 august 1473, *Quemadmodum operosi* Papa Sixtus al IV-lea a

(urmare din pag. 7)

confirmat anunțul Jubileului făcut anterior de Paul al II-lea, care murise între timp.

1500: Papa Alexandru al VI-lea

Sărbătoarea jubiliară din 1500 a necesitat o intenție deosebită, mai ales datorită schimbării semnificative a secolului. La 12 aprilie 1498, bula *Consueverunt Romani Pontifices* a suspendat toate indulgențele ulterioare pentru acel an și a fost confirmată de bula *Inter multiplices* din 28 martie 1499. Bula din 20 decembrie 1499, *Pastores Aeterni Qui* a stabilit că numai penitențierele bazilicii Sfântul Petru i s-a acordat facultatea de a absolvi păcatele. Alexandru al VI-lea a fost cel care a stabilit definitiv complexul ceremonial pentru închiderea și deschiderea Anilor Sfinți, care până atunci nu urmaseră rituri specifice. De altfel, Papa a dorit ca începutul să fie marcat de un eveniment de puternic impact și l-a identificat în deschiderea Porții Sfinte. O referire explicită la cuvintele Evangheliei după Ioan: „Eu sunt ușa. Oricine va trece prin mine va fi mântuit”.

În cele din urmă, a ordonat ca practica rezervării unei porți pentru pelerini în timpul Anilor Sfinți să fie extinsă și asupra celorlalte trei bazilici patriarhale, ținând-o zidită pentru tot restul timpului. Deschiderea Sfintei Porții a bazilicii Sfântul Petru ar fi fost rezervată Pontifului, celor din celelalte trei Bazilici, legaților săi. Porțile Sfinte trebuiau să rămână deschise noapte și zi, păzite pe rând de patru clerici.

1525: Papa Clement al VII-lea

Bula de indicție, *Inter Sollucitudines*, emisă de Papa Clement al VII-lea, a fost publicată la 17 decembrie 1524.

1550: proclamat de Papa Paul al III-lea, prezidat de Papa Iulius al III-lea

La câteva zile după alegerea sa, Papa Iulius al III-lea a deschis Anul Sfânt promulgat de predecesorul său Paul al III-lea, cu emiterea bulei *Si pastores ovium*, din 24 februarie 1550. De asemenea, a anunțat reluarea Conciliului de la Trento pentru luna mai a anului următor.

1575: Papa Grigore al XIII-lea

Jubileul din 1575 - anunțat la 10 mai 1574 cu bula *Dominus ac Redemptor* - sărbătorit după furtuna crizei protestante, a fost o ocazie excelentă pentru Papa Grigore al XIII-lea de a reînnoi catolicitatea în conformitate cu hotărârile Conciliului de la Trento. Acest An Sfânt i-a oferit Papei ocazia de a arăta noul rol al Bisericii în lumea modernă. Modelul Bisericii de viață evlavioasă coincidea cu slujirea lui Dumnezeu

cu îndeplinirea îndatoririlor statului propriu și slujirea altora. El a desființat cheltuielile pentru sărbătorile de carnaval din acel an, alocând totul spitalului Pelerinilor îngrijit de Filippo Neri. Afluxul general de pelerini pentru Anul Sfânt 1575 este calculat de izvoarele vremii la 400.000 de oameni, în timp ce Roma avea atunci în jur de 80.000 de locuitori.

1600: Papa Clement al VIII-lea

Anul Sfânt a fost anunțat prin bula din 19 mai 1599, *Annus Domini Placabilis*. În acest Jubileu, Clement al VIII-lea a dat un bun exemplu public ascultând spovedaniile din Săptămâna Mare, urcând în genunchi pe Scara Sfântă, slujind pelerinii la masă, mâncând în fiecare zi cu doisprezece săraci, în timp ce cardinalii au renunțat să poarte purpuriu, ca un semn de penitență. Multe persoane s-au angajat să ajute la acțiunea jubiliară a Papei. Evreii romani, de exemplu, au pus la dispoziție 500 de pături pentru pelerini. La 31 decembrie 1600, peste 80.000 de oameni au asistat la deschiderea Porții Sfinte și milioane de pelerini au sosit la Roma în acel an.

1625: Papa Urban VIII

La 29 aprilie 1624, cu bula *Omnes Gentes*, Papa Urban al VIII-lea a proclamat Jubileul pentru 1625. La 28 ianuarie 1625 a acordat și indulgența jubiliară celor care nu au putut să călătorească la Roma, a acordat-o și prizonierilor și bolnavilor (bula *Pontificia sollicitudo*). La 30 ianuarie cu scurta *Paterna dominici gregis cura*, dat fiind pericolul ciumei care ajungea la Roma, vizita la bazilica San Paolo a fost înlocuită cu cea a Santa Maria in Trastevere și, pentru vizitele la cele șapte Biserici, s-a oferit ocazia să se viziteze bisericile Santa Maria del Popolo, Santa Maria in Trastevere și San Lorenzo in Lucina în locul celor din afara zidurilor (San Sebastiano, San Paolo și San Lorenzo). Aproximativ jumătate de milion de pelerini au ajuns la Roma în acel an.

1650: Papa Inocent

Cu ocazia acestui An Sfânt, anunțat cu bula *Appropinquat Dilectissimi Filii* din 4 mai 1649, Inocențiu al X-lea a restaurat bazilica San Giovanni în Laterano grație colaborării celebrului arhitect Borromini. Pentru acest Jubileu a fost introdusă o noutate: indulgența jubiliară a fost extinsă în provinciile belgiene și Indiile de Vest datorită Bulei *Salvator et Dominus* din 8 și 12 ianuarie 1654. Aproximativ 700.000 de pelerini au sosit la Roma, în special din teritoriile din apropierea Romei; mai mulți protestanți s-au convertit și ei la catolicism.

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

1675: Papa Clement X

În timpul Anului Sfânt, proclamat de Papa Clement, protagonistă printre pelerini a fost Christina, Regina Suediei care, în 1655, abdicând de la tron, s-a convertit la catolicism și s-a mutat la Roma la Palazzo Farnese. Au venit aproximativ un milion și jumătate de pelerini.

1700: deschis de Papa Inocențiu al XII-lea, încheiat de Papa Clement al XI-lea

Acest Jubileu a fost proclamat de Papa Inocențiu al XII-lea la 18 mai 1699, cu bula *Regi Saeculorum*. La deschidere, Papa, din cauza stării sale de sănătate precare, nu a putut prezida personal. În ziua de Paști a acelui an, însă, în ciuda faptului că era grav bolnav, din cauza numărului mare de pelerini, a împărtășit binecuvântarea solemnă de pe balconul Quirinalului.

A murit la scurt timp după aceea, fără să poată termina anul, la 27 septembrie 1700.

La închidere a participat Papa Clement al XI-lea (ales Papă în noiembrie). Este pentru prima dată când Poarta Sfântă a fost deschisă de un Papă și închisă de altul. Afluxul de pelerini în oraș a fost de așa natură încât unii scriitori ai vremii comparau Roma cu Parisul.

1725: Papa Benedict al XIII-lea

În timpul Anului Sfânt 1725, anunțat prin bula *Redemptor et Dominus Noster* din 26 iunie 1724, Papa Benedict al XIII-lea a vizitat în mod regulat bazilicile, călătorind în trăsurile modeste și participând la procedurile de indulgență. La 15 aprilie 1725, Sinodul Roman a fost inaugurat la San Giovanni in Laterano, ale cărui deliberări au fost adunate în 32 de capitole. În acest an au fost deschise și Treptele Spaniole pentru a conecta piața cu Biserica Santissima Trinità dei Monti.

1750: Papa Benedict al XIV-lea

La 5 mai 1749 a fost proclamat Anul Sfânt 1750, cu bula *Peregrinantes a Domino*. Din cronicile vremii se spune că la Roma s-au adunat peste un milion de pelerini, inclusiv diverse ambasade, un grup din Antile, Egipt și Armenia. Afluența a fost atât de mare încât instituțiile caritabile și spitalicești romane au fost nevoite să închirieze câteva palate princiare. Pentru prima dată, cupola Sf. Petru și Colonadei lui Bernini au fost iluminate de mii de torțe. Trei mii de cruci au fost plantate în tot orașul. Mai mult, Papa Benedict, a instituit procesiunea din Vinerea Sfântă, Calea Crucii la Colosseum, consacrand astfel amfiteatrul și locul em-

blematic al martiriului primilor creștini.

1775: proclamat de Papa Clement al XIV-lea, prezidat de Papa Pius al VI-lea

Acest Jubileu a fost proclamat la 30 aprilie 1774, cu bula *Salutis Nostrae Auctor*, de către Papa Clement al XIV-lea, dar, din păcate, la 22 septembrie a aceluiași an, a murit din cauze naturale.

Pius al VI-lea a fost ales Papă la 15 februarie 1775 și câteva zile mai târziu, la 26 februarie, a inaugurat în mod solemn Anul Sfânt care nu a putut să se deschidă ca de obicei în Ajunul Crăciunului din cauza vacanței scaunului pontifical.

1825: Papa Leon al XII-lea

În timpul Jubileului din 1825, proclamat la 24 mai 1824 cu bula *Quod Hoc Ineunte*, Leon al XII-lea a făcut tot posibilul, în ciuda bolii sale, să stabilească o legătură mai strânsă între Papă și poporul creștin, printr-un program care avea ca scop să implice toate forțele Bisericii în lupta împotriva erorilor care amenințau credința. Peste 325.000 de pelerini din toată Europa au venit la Roma. În cele din urmă, având în vedere inutilizabilitatea bazei San Paolo din afara zidurilor, distrusă de incendiul anterior din 1823, Papa a înlocuit-o cu bazilica minoră Santa Maria in Trastevere, pentru vizitele obișnuite ale credincioșilor.

1875: Papa Pius al IX-lea

După ce s-a întors din exil și a reluat guvernarea statului, Papa Pius al IX-lea a putut convoca Jubileul la 24 decembrie 1874 cu bula *Gravibus Ecclesiae*. Anul jubiliar, însă, a fost privat de ceremoniile de deschidere și de închidere a Porții Sfinte din cauza ocupării Romei de către trupele lui Victor Emanuel al II-lea.

1900: Papa Leon al XIII-lea

Prosperante ad Exitum Saeculo a fost bula cu care la 11 mai 1899 Leon al XIII-lea a proclamat Anul Sfânt universal pentru 1900. Pentru prima dată de la unificarea Italiei, Regele a anunțat Jubileul în cadrul „Discursului Coroanei”. Papa a trimis un apel pentru trezirea credinței în poporul creștin din întreaga lume. Intenția principală a fost de a depăși provocarea modernizării vieții creștine și creștinării vieții moderne. Organizarea recepției a fost pentru prima dată responsabilitatea autorităților italiene. În plus, munții Italiei au adus un omagiu Anului Sfânt. Pe culmile din toată țara s-au ridicat monumente pentru a aduce un omagiu Răscumpărătorului, din Piemont până în Sicilia.

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

1925: Papa Pius al XI-lea

Papa Pius al XI-lea, subliniind angajamentul Bisericii și al tuturor creștinilor pentru o societate mai bună, a proclamat Jubileul din 1925 prin bula *Infinita Dei Misericordia* din 29 mai 1924, dând impulsul de a începe misiuni în întreaga lume, ceea ce i-a adus titlul de „Papa misiunilor”. Papa a interzis simbolurile politice la Vatican dar a fost totuși primul care a binecuvântat Statul Unitar italian.

1933: Papa Pius al XI-lea

Papa Pius al XI-lea, la 6 ianuarie 1933, prin bula *Quod Nuper*, a cerut de asemenea un jubileu extraordinar la 1900 de ani de la moartea lui Isus. Evenimentul a fost sărbătorit cu o grandoare deosebită. Papa a ținut până la 620 de discursuri și peste 2 milioane de pelerini s-au adunat la Roma. Peste 500 de vagoane de tren au fost folosite pentru a transporta credincioșii din întreaga lume.

1950: Papa Pius al XII-lea

La 26 mai 1949, cu bula *Jubilaeum Maximum*, a fost proclamat Anul Sfânt 1950. Cu ocazia sărbătorilor Jubileului, Papa Pius al XII-lea a proclamat dogma Adormirii Sfintei Fecioare Maria în Rai și a transformat Colegiul. a Cardinalilor într-un fel de reprezentare universală a lumii catolice, reducând drastic prezența italiană și crescând numărul de cardinali din diferite națiuni. În acest an se conturează turismul religios de masă. Guvernul De Gasperi s-a organizat pentru a asigura primirea a milioane de pelerini, cărora li s-a oferit un „Carte de pelerin” care era valabil ca pașaport pe teritoriul italian.

1975: Papa Paul al VI-lea

Papa Paul al VI-lea a decis ca Anul Sfânt să fie dedicat reconcilierii. El a proclamat-o prin bula *Apostolorum Limina* din 23 mai 1974. La deschiderea Porții Sfinte în noaptea de Crăciun 1974, au fost prezenți și călugării budiști. A fost primul Jubileu care a fost difuzat în întreaga lume și a avut loc sărbătorirea sfârșitului excomunicațiilor cu Biserica Bizanțului și participarea Patriarhului Alexandriei Melito. În acel an Roma a fost amenințată de secetă și pentru a face față acestui lucru, având în vedere aflulxul mare de pelerini în oraș, s-a impus raționalizarea apei.

1983: Papa Ioan Paul al II-lea

Cu bula *Aperite Portas Redemptori* din 6 ianuarie 1983, Papa Ioan Paul al II-lea a anunțat Jubileul, care celebra 1950 de ani

de la moartea și învierea lui Isus.

2000: Papa Ioan Paul al II-lea

Același Papă, la 29 noiembrie 1998, cu bula *Incarnationis Mysterium*, a proclamat marele Jubileu al anului 2000. De-a lungul anului, Papa Ioan Paul al II-lea a făcut diverse pelerinaje și gesturi simbolice neprevăzute de practicile obișnuite ale sărbătorilor, inclusiv cererea de iertare pentru păcatele săvârșite în istorie și Martirologia creștinilor uciși în secolul al XX-lea. Unul dintre evenimentele principale ale Jubileului a fost organizarea Zilei Mondiale a Tineretului la Roma: au participat peste două milioane de tineri. De asemenea, Papa a făcut un pelerinaj în Țara Sfântă, încurajând dialogul dintre Biserica Catolică, Islam și Iudaism.

2015: Papa Francisc

Cu bula *Misericordiae Vultus* din 11 aprilie 2015, Papa Francisc a declarat un Jubileu pentru aniversarea a 50 de ani de la încheierea Conciliului Vatican II. Jubileul a fost dedicat milostivirii. Înainte de deschiderea oficială, ca semn al apropierei Bisericii de Republica Centrafricană, lovită de războiul civil, Papa Francisc a deschis pe 29 noiembrie ușa sfântă a Catedralei Notre-Dame din Bangui, cu ocazia călătoriei sale apostolice către Africa, anticipând începutul Jubileului extraordinar. Poarta Sfântă a Bazilicii Sf. Petru din Vatican a fost deschisă pe 8 decembrie 2015, de sărbătoarea Imaculatei Zămisliri. A fost pentru prima dată când s-a deschis „poarta milostivirii” în catedralele lumii, în sanctuare, în spitale și în închisori. Cu această ocazie, Papa a înființat Misionarii Milostivirii cărora le-a încredințat facultatea de a ierta păcatele rezervate Sfântului Părinte.

<https://www.iubilaeum2025.va/it/giubileo-2025/giubilei-nella-storia.html>

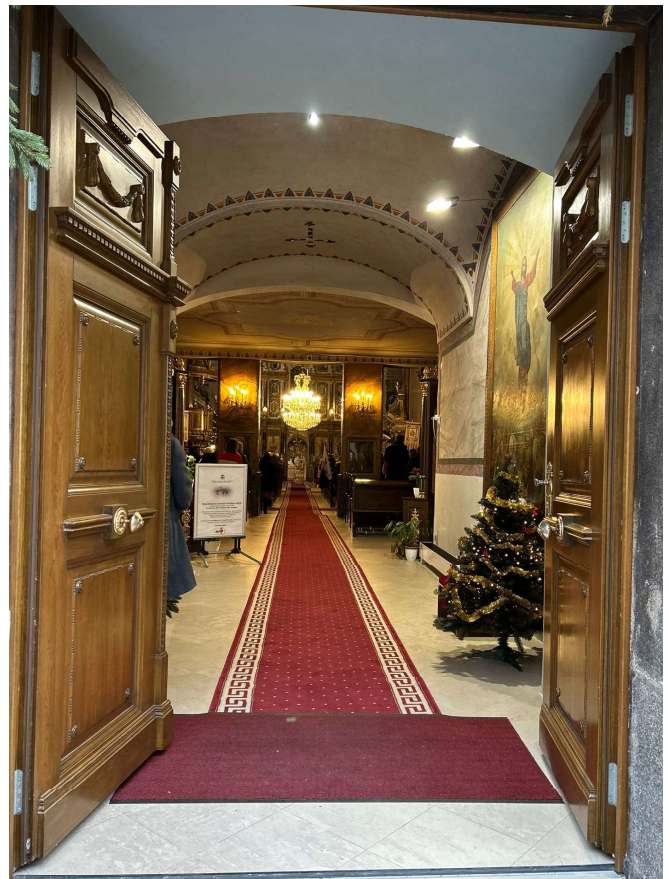
Deschiderea Jubileului 2025 în Eparhia de Oradea

La Catedrala Greco-Catolică „Sfântul Nicolae” din Oradea, pe 29 decembrie a.c., Preasfinția Sa Virgil Bercea a deschis simbolic poarta speranței inaugurând Anul Sfânt 2025 în Eparhia Greco-Catolică de Oradea. La fel ca în toate catedralele catolice din lume, deschiderea solemnă a Anului Jubiliar pentru comunitățile locale a fost marcată prin Sfânta Liturghie celebrată în duminica după sărbătoarea Nașterii Domnului de episcopul locului. Aceasta a fost precedată de o procesiune solemnă și ritualul liturgic de intrare pe porta Catedralei „Sfântul Nicolae”, celebrate de Preasfințitul Virgil împreună un sobor de preoți și diaconi. La celebrare au participat numeroși credincioși, persoane consacrate, studenți teologi, tineri, copii, membri ai asociațiilor eparhiale, orădeni care au intrat în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea fiind primii pelerini ai locului.

În cuvântul de învățătură, ierarhul Eparhiei Greco-Catolice de Oradea a subliniat că „Anul Domnului se realizează și se împlinește în Isus Cristos pentru că El este cel care ne iartă păcatele și ne ajută ca să ne împăcăm cu noi înșine, cu Domnul, cu cei de lângă noi”, Jubileul 2025 oferindu-ne ocazia de a ne converti, de a deveni mai buni, mai sfinți, mai iertători și mai înțelegători.

Eparhul de Oradea a subliniat că acest Jubileu deschis în Catedrala Greco-Catolică din Oradea este de fapt un pelerinaj, pe parcursul căruia credincioșii pot trece Poarta Sfântă la Roma. De asemenea, în acest pelerinaj, care este de fapt drumul vieții, se pot îndrepta spre Catedrală, spre anumite sanctuare sau către mormintele înaintașilor în credință, așa cum este pelerinajul tinerilor la Casa Memorială „Iuliu Maniu” de la Bădăcin sau la Cimitirul Săracilor de la Sighet, acolo unde, anual, de 25 de ani un grup de tineri din Eparhia de Oradea parcurg 156 km pe jos.

„Se trece prin Poarta Sfântă doar la Roma, dar poartă sfântă este și inima noastră, a fiecăruia dintre noi – a subliniat Preasfințitul Virgil. Dacă avem un dram de iubire în inimă, sufletul nostru devine o Poartă Sfântă, pentru a-l primi pe cel de lângă noi. Este foarte important să vedem aceste conotații profunde ale Anului Sfânt. Care sunt semnele concrete pe care ni le dorim în acest an? Înainte de toate, pace în lume – câtă nevoie este de pace... Apoi, să avem capacitatea să privim spre viitorul nostru al fiecăruia dintre noi, al Bisericii, al societății – cu speranță, cu încredere! Este un an al speranței, în care putem să îi ajutăm pe toți cei care au nevoie: tineri, vârstnici, persoanele oropsite, dar inclusiv pe cei care au probleme de conștiință sau nu mai trăiesc bucuria credinței. Să le redăm speranța că nimic nu este pierdut, chiar dacă sunt într-un moment depresiv, de acolo pot să se ridice și să devină noi în Cristos, prin puterea și lucrarea

Harului Spiritului Sfânt.”

Eparhul orădean a spus de asemenea credincioșilor prezenți că pe parcursul Anului Sfânt 2025, care se va încheia pe 6 ianuarie 2026, pot obține și indulgența plenară: spovedindu-se, împărtășindu-se și rugându-se la intenția Sfântului Părinte.

„An al iertării păcatelor, al împăcării, an în care putem cu adevărat să ne convertim. Atunci când ne eliberăm de tot ceea ce este greu și ne apasă, reușim să îl primim pe Mântuitorul în viața noastră și avem puterea să ne rugăm. Doar în acest mod vom deveni senini, capabili să ne continuăm pelerinajul vieții noastre. La urma urmei, în acest An Sfânt să devenim noi înșine, creștini adevărați, care știu pentru ce trăiesc, cui cred și de ce. O rugăm pe Maica Domnului și Mama fiecăruia dintre noi să ne ia de mână, ca să putem să mergem pe acest drum al Speranței, pentru a deveni fiecare dintre noi prin inima noastră, purtători de speranță pentru cei de lângă noi. Amin”

Înainte de binecuvântarea finală toți cei prezenți în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea au rostit împreună cu slujitorii altarelor rugăciunea Jubileului 2025, chemați fiind să devenim pe parcursul acestui An Sfânt „pelerini ai speranței”.

**Biroul de Presă EGCO
Mihaela CABA-MADARASI**

Pelerini ai speranței din Eparhia Greco-Catolică de Oradea la Roma în Anul Sfânt 2025

Primul grup de pelerini din Eparhia Greco-Catolică de Oradea care au trecut Poarta Sfântă a Bazilicii „Sf. Petru” din Roma în Anul Sfânt 2025 a fost o delegație participantă la aniversarea a 80 de ani de la fondarea Asociației italiene a profesorilor catolici (Associazione Italiana Maestri Cattolici, AIMC) marcată în perioada 3-4 ianuarie a.c. la Roma. Delegația din Oradea a fost însoțită de Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, alături de care s-au aflat ipod. Eugen Ivuț, secretar episcopal, pr. Paul Popa, director al Biroului Pastoral EGCO și asistent spiritual al Uniunii Mondiale a Profesorilor Catolici (UMECT), artistul Ovidiu Lazăr, maestrul Andrei Tudor, preoți, profesori și alți reprezentanți ai instituțiilor locale orădene.

Aceștia au participat pe 3 ianuarie a.c. la conferință intitulată „În identitate... viitorul”, care s-a desfășurat în Sala Protomoteca din clădirea Capitoliului din Roma. În seara aceleași zile Preasfinția Sa Virgil Bercea a celebrat Sfânta Liturghie în Bazilica „Sfânta Maria” în Aracoeli alături de membrii AIMC și invitații la eveniment.

În 1945, Maria Badaloni, o profesoară de școală primară din Roma, a fondat Associazione Italiana Maestri Cattolici (AIMC) împreună cu Carlo Carretto. Scopul asociației era să suplinească deficiențele școlii primare, luptând împotriva analfabetismului, și să își asume sarcina de a asigura o formare continuă profesorilor, astfel încât educația și școala să devină pârghii pentru reconstrucția societății italiene.

„În acești optzeci de ani”, a spus prof. Esther Flocco, președinta națională a AIMC – „asociația a adus o contribuție decisivă la educația și creșterea în lumea educației și formării în întreaga țară, ducând mai departe valorile solidarității, formării și culturii creștine, cu un angajament constant de a garanta că școala este întotdeauna la înălțimea misiunii fundamentale încredințată de Constituție pentru promovarea noilor generații. Această aniversare – a mai spus prof. Esther Flocco, a dorit să reprezinte un moment de reflecție asupra trecutului, de mulțumire pentru obiectivele atinse, dar și de proiecție spre viitor, pentru a continua cu un angajament reînnoit în a sprijini și consolida misiunea educativă a profesioniștilor din învățământ, învățători și profesori”. Pe parcurs, misiunea acestei asociații a dorit să depășească granițele Republicii Italiene. În acest sens, a fost realizată o înfrățire între Asociația Italiana Maestri Cattolici și Eparhia Greco-Catolică de Oradea, care va găzdui întâlnirea responsabililor AIMC din toate regiunile italiene în România, în luna martie 2025.

Pe 4 ianuarie 2025, participanții au avut ocazia să

participe la audiența cu Papa Francisc în Aula „Paul al VI-lea” din Vatican și, cei mai mulți dintre ei să îl salute personal pe Sfântul Părinte. În discursul adresat, Sfântul Părinte a subliniat că „speranța este motorul care îl susține pe educator în angajamentul său zilnic, chiar și în dificultăți”, cu atât mai mult cu cât această întâlnire a avut loc la puține zile de la inaugurarea Jubileului 2025: „Ce putem face să nu ne pierdem speranța și să o hrănim în fiecare zi? Țineți-vă privirea ațintită asupra lui Isus, maestru și însoțitor de drum: acest lucru vă permite să fiți cu adevărat pelerini ai speranței. Gândiți-vă la persoanele pe care le întâlniți la școală, copiii și adulții: «Toată lumea speră. În inima fiecărei persoane se află speranța ca fiind o dorință și o așteptare a binelui, în timp ce nu se știe ce va aduce ziua de mâine» (Spes non confudit, n. 1). Aceste speranțe umane, prin fiecare dintre voi, pot întâlni speranța creștină, speranța care se naște din credință și trăiește în caritate. Să nu uităm: speranța nu dezamăgește. Școala are nevoie de acest lucru! Sunteți chemați să dezvoltați și să transmiteți o nouă cultură, bazată pe întâlnirea dintre generații, pe incluziune, pe discernământul adevăratului, al binelui și al frumosului; o cultură a responsabilității, atât personale, cât și colective, pentru a face față provocărilor globale, precum crizele ecologice, sociale și economice, și marii provocări a păcii. La școală se poate «imagina pacea», adică se pot pune bazele unei lumi mai drepte și mai fraterne, cu contribuția tuturor disciplinelor și cu creativitatea copiilor și a tinerilor”.

La finalul evenimentului, participanții din România au avut ocazia să devină „pelerini ai speranței”, trecând împreună cu păstorul Eparhiei de Oradea Poarta Sfântă a Bazilicii „Sfântul Petru” din Roma, unde sunt așteptați pe parcursul acestui An Sfânt peste 30 milioane de pelerini.

Biroul de Presă EGCO
Mihaela CABA-MADARASI

Adorația Harurilor la începutul Jubileului 2025 în Parohia Greco-Catolică din Băile „1 mai”

Sâmbătă, 11 ianuarie a.c., a avut loc la Parohia Greco-Catolică „Nașterea Maicii Domnului” din Haieu – Băile „1 Mai” o seară specială organizată cu prilejul Anului Sfânt 2025 recent inaugurat de Preasfinția Sa Virgil Bercea în Eparhia Greco-Catolică de Oradea, pe 29 decembrie 2024, după inaugurarea

solemnă a Jubileului 2025 la Roma de Sfântul Părinte Papa Francisc, pe 24 decembrie 2024, prin deschiderea Porții Sfinte a Bazilicii „Sfântul Petru” și a celorlalte bazilici papale.

În parohia turistică greco-catolică din Băile „1 Mai”, Jubileul 2025 dedicat speranței a fost adus în atenție în mod simbolic prin participarea mai multor preoți din Oradea și împrejurimi, alături de numeroși credincioși, la un moment de rugăciune comunitară având în centru Adorația Euharistică a Harurilor, inițiativă desfășurată aici pentru al doilea an consecutiv în prima lună a noului an, prin implicarea credincioasei Diana Mocan. Au participat: Pr. Vicar Mihai Tegzeș, Pr. Vicar Răzvan Iacob, Pr. Vasile Pâncotan, Pr. Valentin Ilea, Pr. Ionuț Oprea, Pr. Bogdan Torjoc, Pr. Dorin Sas, Pr. Olimpiu Todorean, Pr. Alexandru Merca, Pr. Gabriel Ciubotariu, Pr. Mirel Demian, Pr. Obreja Marius, Diacon Claudiu Boda și Ipodiacon Cristian Hoduț. Bucuria comunității a fost cu atât mai mare cu cât alături de credincioșii locului și turiștii aflați în stațiune au participat la inițiativă membrii Reuniunii Mariane Oradea.

Evenimentul a început cu o procesiune a preoților și diaconilor participanți care au intrat în biserică cu lumânări aprinse, aducând Corpus Christi, Lumină a tuturor oamenilor și fundament al speranței creștine. După expunerea Sfântului Sacrament a fost rostită Rugăciunea Jubileului 2025 cerând împreună, preoți și credincioși, harul de a fi pelerini ai speranței pe parcursul acestui An Sfânt. Preoții participanți s-au rugat apoi, pe rând, la intențiile generale propuse de Papa Francisc pentru acest Jubileu.

Programul, transmis în direct de Maria TV și Radio Maria România (aici), a continuat cu momentul special al Adorației Euharistice, la care fiecare credin-

cios a venit cu o rugăciune specială, cu o intenție personală, cu o greutate poate și cu un har special pe care a dorit să îl ceară în acest moment din viață.

„Ați venit ca pelerini ai speranței în această seară în care în mod simbolic pășim pe drumul Jubileului 2025 la nivel parohial și vrem să primim harurile acestui An Sfânt dedicat speranței. Un an în care Papa Francisc ne invită să privim spre Cel care este speranța noastră, un an în care suntem chemați să redescoperim frumusețea credinței, frumusețea Bisericii, frumusețea Euharistiei și a prezenței lui Cristos în viața noastră. Isus în Sfânta Euharistie este speranța adevărată – a spus pr. Ștefan Madarasi, administrator parohial al parohiei Greco-Catolice din Băile „1 Mai”. Faptul că sunteți în număr atât de mare astăzi aici este semn că această lume poate fi o lume mai bună pentru că voi faceți parte din ea.”

La final, gazda evenimentului a mulțumit confrăților preoților și tuturor celor prezenți, împărtășind mărturiile ale celor care au participat în trecut la Adorația Euharistică a Harurilor în această parohie și au trăit un moment deosebit în viața lor spirituală. La începutul celebrării, fiecare participant a primit un plic pe care l-a deschis la final, pentru a afla harul care îi este propus, în mod simbolic, spre meditație pe parcursul acestui an. Din dorința de a fi pelerini ai speranței și pentru cei care nu au fost prezenți, toți credincioșii s-au reîntors la casele lor cu un trandafir alb, pentru a împărtăși frumusețea acestei seri proprii familiei și celor pe care îi întâlnesc.

„Să vă deschideți inimile să Îl primiți pe Cristos, să vă deschideți sufletul și să trăiți acest Jubileu ca și pe cea mai frumoasă întâlnire cu Cristos!”, a încheiat pr. Ștefan Madarasi.

Parohia Greco-Catolică Haieu – Băile „1 Mai”

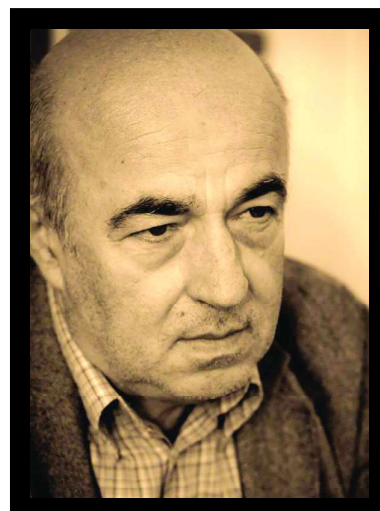
Ioan F. POP

In memoriam - Vasile Muscă

Cu puțin timp în urmă a trecut la cele veșnice Vasile Muscă, filosof și scriitor, profesor emerit la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, unde a predat cursuri de filosofie timp de aproape cinzeci de ani. Ne-am cunoscut cu mulți ani în urmă, la diferite întâlniri scriitoricești în burgul orădean, dar legătura noastră s-a aprofundat cu prilejul îndrumării tezei mele de doctorat în filosofie, în urma căreia am păstrat o legătură afectivă permanentă. Ne întâlneam ori de câte ori revenea la Oradea, pe care o iubea cu un gram de disperare, unde dezbăteam îndelung în cafenele despre anumite teme și idei filosofice, fiind mereu interesat de cărțile de filosofie nou apărute și, mai ales, de ceea ce citesc. Mă aborda imperturbabil, telefonic sau direct, cu apelativul „poete”, după care urma o șarjă amicală de ironii și dispute pe seama mediului cultural orădean, care era departe de ceea ce și-ar fi dorit. Ultima noastră întâlnire a avut loc cu prilejul lansării, la Oradea, a cărții sale de filosofie românească, carte pe care am avut onoarea să o prezint, prezentare pe care o propun – schimbând doar timpul unor verbe - ca pe o pioasă rememorare a personalității sale. (Cartea despre Eminescu, la care mi-a spus ultima dată, la telefon, că lucrează, și pe care spera să o lansăm împreună tot la Oradea, la Muzeul Iosif Vulcan, mai adaugă un regret la vestea tristă a dispariției sale).

După ce, în urmă cu câțiva ani, a publicat un volum în care aborda câteva repere ale filosofiei universale, anul trecut ne-a propus un exercițiu prospectiv al celei românești. Cartea sa, *Coordonate filosofice românești*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2024, așa după cum precizează autorul, este o antologie de texte care abordează o serie de teme ale acesteia, controversele conceptuale și disputele legate de posibilitatea de a putea defini o filosofie ca fiind românească. După cum face exegeza reprezentanților ei, începând cu T. Maiorescu, care, în treacăt fie spus, era sceptic în privința unei creații originale în acest domeniu. Volumul este un compendiu care surprinde câteva momente esențiale ale filosofiei românești urmărite în diacronia sa, cele care i-au suscitât autorului preocuparea și empatia. „Un asemenea titlu, ca cel pe care l-am pus în fruntea prezentelor mele considerații, poate provoca nemulțumirea și iritarea celor care nu acceptă realitatea unei filosofii românești, dar nu admit nici măcar posibilitatea ei”, scrie autorul chiar în debutul cărții. Chiar și titlul pare că denotă o oarecare circumspecție față de folosirea prea apăsată a conceptului de „filosofie românească”, în cuprinsul volumului propunându-se doar câteva *coordoate* ale acesteia. Noua sa apariție editorială reprezintă o necesară și utilă propedeutică în dinamica tatonărilor filosofiei autohtone, punând în context

datele și articulațiile ei specifice. Sînt reliefate nu atît analitica ideilor și survolul lor ontologic și metafizic, cît, mai ales, fundalul lor socio-istoric, cel în care au germinat aceste idei. Avem de a face cu un demers istoricofilosofic documentat, unul care evidențiază conexiunile și punctele nodale ale acesteia, cu un accent hermeneutic pus pe gîndirea lui L. Blaga, D.D. Roșca, C. Noica (cel care a încercat să surprindă „sentimentul românesc al ființei”, fiind ironizat de Cioran pentru alegația sa), și M. Eminescu (care, în lipsa unui limbaj conceptual adecvat, a încercat, pentru prima dată, să traducă parțial *Critica rațiunii pure*, a lui I. Kant, prin expresia *Critica socotinței curate*).

Cu toate că o profundă gîndire filosofică nu se naște niciunde, ci într-un anumit loc și într-un anumit timp, într-un context social și istoric dat, fiind creația originală a unei excepționalități individuale, aceasta presupune *de facto* o deschidere generală a adevărilor și concepțiilor sale. Dincolo de datele originii și ale tradiției, de influențele și împrumuturile din afară ale unei gîndiri filosofice, de amprenta ancestrală a locului și a timpului în care a fost concepută, de coordonatele realităților și idealităților care îi dau substanța, ea trebuie să vizeze dimensiunea universală a cognoscibilității. Gîndirea filosofică nu are limite geografice și cognitive, iar o autentică abordare interogativă poate stimula multiplele sale posibilități idiomatice de a exprima esența și sensul omului și al lumii. Filosofia (ca și poezia) valorifică în modul cel mai înalt posibilitățile unui limbaj de a putea descifra realitatea și idealitatea ființei umane, în afara oricăror determinări și conotații spațio-temporale. Dincolo de originile și de tradițiile culturale naționale, de particularitățile limbajului, în orice filosofie vorbește generalitatea istorică a gîndirii. Pentru că „orice istorie serioasă a filozofiei trebuie să fie un exercițiu de filozofie în sine și de istorie deopotrivă”, după cum susține A. Kenny. Căci nu există o gîndire filosofică pură – *tabula rasa* - neinfluențată de precedența altor gîndiri, de trecutul și ambianța spirituală contextuală și universală din care s-a zămislit. Filosofia filosofează cu propriul trecut.

În urma acestui itinerar sintetic al filosofiei

(continuare în pag. 15)

Alin CREȚU

Puterea obiceiurilor mici: ținta marilor transformări personale

Obiceiurile mici reprezintă adesea pașii invizibili care conduc către cele mai mari schimbări din viața noastră. Deși pot părea nesemnificative la prima vedere, acțiunile constante, repetate zi de zi, au o putere extraordinară asupra evoluției personale. Rutinele mici pot deveni motorul unor transformări remarcabile pe cum le putem implementa eficient.

Dacă ne întrebăm de ce sunt obiceiurile mici atât de puternice?, explicația ar fi următoarea. La baza succesului stă o idee simplă: **progresul constant învinge efortul sporadic**. Pentru unii oameni, o schimbare mare poate fi copleșitoare și greu de susținut pe termen lung, însă schimbările mici, aplicate zilnic, pot genera un efect cumulativ uriaș.

1. Efectul de compunere

Conceptul „efect de compunere” este frecvent asociat cu investițiile financiare, dar funcționează la fel de bine și pentru dezvoltarea personală. Când investești zilnic o cantitate mică de timp sau energie într-un obicei, rezultatele cresc exponențial. De exemplu: **cititul a 10 pagini pe zi** înseamnă 300 de pagini într-o lună și aproximativ 12 cărți într-un an sau **exercițiile fizice de 15 minute zilnice** echivalează cu peste 90 de ore de mișcare într-un an. Aceste rezultate sunt greu de obținut prin sesiuni neregulate, dar eforturile mici și consecvente le transformă în realitate.

2. Reducerea rezistenței mentale

Un obicei mic elimină barierele psihologice care apar la schimbările mari. În loc să încerci să faci o schimbare dramatică încă de la început, te concentrezi pe pași accesibili. De exemplu, dacă îți propui să faci sport, începe cu 5 minute pe zi. Acest timp poate părea infim, dar odată ce ai depășit obstacolul inițial, vei fi motivat să continui.

Cum să implementezi obiceiuri mici? Acest lucru necesită o abordare metodică. Iată câteva strategii practice pentru a reuși:

1. Stabilește obiective clare și realiste

Începe cu un obiectiv mic și realizabil. Dacă scopul tău este să devii mai organizat, nu începe prin a-ți reorganiza întreaga casă. Mai bine propune-ți să **aranjezi biroul timp de 5 minute pe zi**.

2. Aplică regula celor 2 minute

James Clear, autorul cărții *Atomic Habits*, recomandă regula celor 2 minute: **un obicei nou nu trebuie să dureze mai mult de 2 minute** pentru a-l începe. Aceasta reduce rezistența inițială și creează un cadru de succes. De exemplu: Vrei să citești? **Lectură doar o pagină**. Vrei să faci sport? **Începe cu o flotare**.

3. Leagă obiceiul nou de unul existent

Una dintre cele mai eficiente tehnici este ancorarea unui obicei nou de unul pe care îl ai deja. Acest lucru oferă un context familiar și simplifică procesul de implementare. De exemplu: După ce bei cafeaua dimineața, citește o pagină dintr-o carte. După ce te speli pe dinți, meditează timp de un minut.

4. Monitorizează progresul

Urmărirea progresului este esențială pentru menținerea motivației. Folosește un jurnal sau o aplicație pentru a bifa zilnic obiceiurile implementate. Vizualizarea progresului te va împinge să continui.

Exemple de obiceiuri mici cu impact mare

1. Cititul zilnic: 10-15 minute de citit pe zi înseamnă acumularea constantă de cunoștințe și dezvoltarea gândirii critice.

2. Exerciții de recunoștință: Scrie în fiecare seară 3 lucruri pentru care ești recunoscător. Acest obicei mic are un impact major asupra fericirii și stării de bine.

3. Meditația de 2 minute: Chiar și o mică pauză de respirație conștientă poate reduce stresul și crește concentrarea.

4. Ordinea zilnică: Petrece 5 minute zilnic organizând un spațiu din jurul tău. Casa ta va deveni mai ordonată fără eforturi mari.

Concluzia ar fi: Transformă-ți viața, făcând câte un pas mic. Puterea obiceiurilor mici constă în faptul că ele nu sunt intimidante, dar au un impact cumulativ extraordinar. Fie că vrei să fii mai organizat, mai sănătos sau să înveți lucruri noi, obiceiurile mici reprezintă **fundamentul** marilor schimbări. Începe astăzi, făcând un singur pas mic. Modificarea, oricât de mică, este un progres către cea mai bună versiune a ta.

(urmărire din pag. 14)

românești, a reliefării *coordonatelor* sale intrinseci, autorul rămâne totuși sceptic în legătură cu *statu-quo-ul* acesteia, dar și cu un relativ optimism în ceea ce privește posibilitatea sa de a produce idei originale, în ciuda tardivității și anacronismului ei istoric. „Nu avem încă o filosofie, dar vom putea avea una în viitor. Aceasta pentru că în gama largă a vocațiilor culturale de tot felul, care constituie zestrea nativă a poporului român, nu

lipsește nici cea pentru filosofie”, este de părere autorul. Cineva spunea, cu un substrat ușor malițios, că „sînt filosofi români, dar nu și filosofie românească”. Cartea profesorului Vasile Muscă este încă un argument al faptului că, dincolo de tatonări, influențe exterioare și acumulări treptate, de desincronizări și inerții, dincolo de conjecturi și pertractări, filosofia românească poate aduce o contribuție semnificativă în marea dezbateră de idei care frământă existența și devenirea ființei umane.

Prânz festiv la cantina socială

Prima zi a Sărbătorii Nașterii Mântuitorului ne-a adunat în jurul mesei la cantina socială a Asociației Caritas Eparhial Oradea. Nerăbdători și curioși, beneficiarii au sosit încă de la ora 9 la sediul cantinei, în așteptarea mesei festive despre care știau că va avea loc astăzi.

Ora prânzului a adus veselie și atmosferă de sărbătoare. Preasfinția Sa, episcopul greco-catolic Virgil Bercea, însoțit de secretarul episcopal Eugen Ivuț, împreună cu părintele Olimpiu Todorean - președintele organizației - și cu alți angajați ai organizației, dar și cu voluntarii prezenți, i-au colindat pe beneficiari, în timp ce oaspeții noștri ofereau acestora bomboane de brad.

A venit rândul mult așteptatei salate boeuf. Au urmat ciorba țărănească cu carne de porc, sarmalale și ciolanul afumat, vinul, cozonacul și cafeaua care au bucurat simțurile celor 42 de persoane care s-au așezat la masă astăzi.

S-a colindat mult, s-a râs mult, iar masa de prânz s-a încheiat cu o rugăciune și cu binecuvântarea Preasfinției Sale, care nu doar că a servit beneficiarii, ci a și stat la masa cu ei, le-a oferit un zâmbet, o mângâiere, i-a colindat și, la sfârșitul evenimentului nostru, a făcut curățenie în sala de mese unde persoanele fără adăpost pe care le avem în grijă vor reveni zilele următoare.

La plecare, fiecare persoană a primit câte un pachet fie cu articole de îmbrăcăminte de care au nevoie în această perioadă rece, fie cu dulciuri care să le facă zilele mai dulci.

Un Crăciun bun și zile mai blânde dorim beneficiarilor cantinei și mulțumim voluntarilor și oaspeților noștri pentru prezență și pentru implicarea lor care au

făcut ca evenimentul nostru de astăzi să atingă sufletele celor prezenți!

Teodora BODA
Asistent social principal

Clericii greco-catolici și represiunea comunistă

Prețul credinței. Preoți greco-catolici înfruntând prigoana comunistă. Interviu de Aurora Sasu, introducere de Emanuel Cosmovici, editor: Traian Călin Uba, Editura Fundației Academia Civică, București, 2022, 663 pag.

În anii 1990 regretata ziaristă Aurora Sasu (1932-1997) – reporter și redactor la Radiodifuziunea Română – a realizat zeci de interviuri cu clerici greco-catolici și romano-catolici. Aceste dialoguri care evocau perioada represiunii din timpul regimului comunist s-au păstrat în Fondul care îi poartă numele din cadrul Arhivei de Istorie Orală a Memorialului Sighet (Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului). Transcrierea lor s-a dovedit a fi o muncă anevoiasă care a antrenat un colectiv relativ numeros. Recent, acest semnificativ corpus testimonial a văzut lumina tiparului, iar prima parte – dedicată Bisericii Greco-Catolice (în fapt cartea cu numărul 42 din Colecția *Istorie orală* a editurii Fundației Academia Civică) – cuprinde 23 de mărturii ale unor preoți români uniți.

Volumul beneficiază de un necesar studiu introductiv datorat lui Emanuel Cosmovici, cel care a oferit prețioase amănunte de context și a realizat atât un tabel biografic cu clericii care s-au confesat după 1993 Aurorei Sasu, cât și unul al persecuției îndreptate împotriva greco-catolicismului autohton. Cartea se încheie cu o consistentă anexă fotografică conținând inclusiv imagini realizate cu ocazia anchetelor Securității și a filajelor exercitate asupra preoților puși sub urmărire informativă. Aparent este vorba despre personaje ecleziastice din planul secund (între aceștia: Gheorghe Mangra, Vasile Andercău, Ioan Gherman, Nicolae Lupea, Nicolae Jidveian, Ioan Vasile Botiza, Ioan Bota) însă, citind cartea de interviuri a Aurorei Sasu, ne dăm seama că această presupunere merită cumva nuanțată.

Sigur că importanța episcopilor greco-catolici în rezistența subterană a Bisericii Române Unite după momentul octombrie-noiembrie 1948 a fost crucială și nu trebuie în vreun fel diminuată (de altfel, momentul beatificării celor șapte episcopi în iunie 2019, la Blaj pe Câmpia Libertății, a și consacrat martiriul acestor arhieriei mărturisitori). În schimb, canonicii, preoții de parohie, călugării, laicii influenți etc. au fost elementele esențiale de legătură între ierarhie (aflată în cea mai mare parte în detenție sau în domiciliu obligatoriu) și credincioșii care au continuat să se considere greco-catolici.

Nu este vorba în acest volum de interviuri doar despre o memorialistică de detenție, ci și despre o descriere semnificativă a procesului de confiscare a clă-

dirilor bisericilor și a caselor parohiale greco-catolice (nici astăzi restituite) – v. mai ales mărturia părintelui Vasile Andercău (pp. 125-212). Din carte simte pregnant și dezamăgirea preoților în legătură cu primii ani de după revoluție, sentiment generat de faptul că nedreptatea unei decizii politice staliniste persistă.

În aceste dialoguri cu Aurora Sasu nu vom întâlni neapărat fragmente de narațiune, de eseistică, portretistică sau descrieri de înaltă ținută literară care să înfățișeze ororile lumii carcerale sau cotidianul comunist cenușiu. În schimb, interviurile cred că au o puternică dimensiune pedagogică. S-a discutat mult în ultimul timp despre introducerea – începând cu toamna lui 2025 – a unei noi materii în învățământul preuniversitar românesc – *Istoria comunismului din România*. Din păcate, disciplina nu se va regăsi printre materiile predate și la clasele a VII-a și a VIII-a, fiind expedită de Ministerul Educației la clasa a XII-a. S-ar putea face totuși ceva: includerea unor lucrări precum cele din această serie de mărturii editată de Fundația Academia Civică în bibliografia ajutătoare a lecțiilor predate elevilor.

Lucrarea de față este, de fapt, parte a unui diptic care include și volumul *Rezistența prin rugăciune. Călugări și preoți romano-catolici în închisorile comuniste. Interviu de Aurora Sasu*, editor: Andrea Dobeș, Editura Fundației Academia Civică, București, 2023. Credem că publicarea celor două cărți contribuie la îndeplinirea dorinței Aurorei Sasu din noiembrie 1996, cu puțin timp înainte de a se stinge, aceea ca arhivele orale pe care le-a creat: „să pună la dispoziția istoricilor onești și competenți o vastă documentație, așa încât să poată duce la bun sfârșit întocmirea unor sinteze extinse despre prea puțin cunoscuta rezistență a Bisericii Catolice din România împotriva mașinii comuniste de distrugere morală“ (p. 662).

Cristian Vasile

**Sursa: «România literară» (numărul 3/17
ianuarie 2025, anul LVII)**

Foto: Eugen Ivuț

Ziua Culturii Naționale

Cultura populară ca sursă de inspirație pentru literatura cultă a fost ideea centrală a șezătoarei literare organizată pe 15 ianuarie a.c. de elevii Liceului Greco-Catolic „Iuliu Maniu” din Oradea în Sala Festivă, cu prilejul Ziua Culturii Naționale 2025. La împlinirea a 175 de ani de la nașterea „poetului nepereche al neamului românesc”, aceștia au dorit să transmită adolescenților și tinerilor de astăzi cât este de important „să nu dăm uitării prețioasa noastră cultură românească prin ignoranță, ci să o cinștim și să o păstrăm pentru generațiile care vor urma”.

Ziua Culturii Naționale s-a dorit a fi în acest an o zi a recunoașterii și a recunoștinței față de geniul popoului nostru – Mihai Eminescu, reflectat în tot ceea ce înseamnă creația literară: literatură, port, pictură, sculptură. Iubitori de folclor și în același timp păstrători ai acestuia, elevii Liceului Greco-Catolic „Iuliu Maniu” au adus în prezent cultura populară pe care o consideră „fundamentul nostru ca neam”, reconstituind obiceiuri și meșteșuguri practicate în trecut. În acest sens, doina, balada, legenda și basmul au fost prezentate în variantă populară, respectiv cultă. Momentul artistic, pregătit sub îndrumarea doamnelor profesoare de Limba și literatura română Danciu Mihaela (coordonator) și Haș Emilia, a doamnei profesoare de Arte plastice Broizan Alina, în decorul realizat de doamna bibliotecar Popa Carmen, a adus în fața spectatorilor elevi în port popular care au cusut, au pictat, au sculptat și au recitat poezii, în tandem cu colegii lor mai mari îmbrăcați festiv, care au reprezentat generația cultă.

„Cuvântul este expresia gândului, cuvântul crează, zidește, doare, alină și iubește” a spus naratorul (Ardelean Dragoș) la început, invitându-și colegii să descopere împreună literatura populară și reverberațiile ei în literatura cultă. Aparent simplă, literatura populară, prin teme și motivele sale literare, prin ritmul tâlcuit sau sălăreț, și-a găsit ecoul și în creațiile marilor scriitori români, care au fost evocați deopotrivă cu creațiile eminesciene aduse în atenție.

„Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară. Povești și doine, ghicitori, eresuri, Ce fruntea-mi de copil o-nse-ninară, Abia-nțelese, pline de-nțelesuri” (M. Eminescu, „Trecut-au anii...”) au spus elevii împreună cu poetul, căutând în creațiile eminesciene înțelesuri. Au dat glas dorului și durerii prin doinele populare „Foicică trei migdale” (Radu Maria), „Foaie verde măracine” (Ripaș Sonia) și bine-cunoscuta „Doină” a lui Mihai Eminescu (Ciarnău Adonis). Balada „Jerta rândunicii” (Cristea Andreea) sau poezia „Muma lui Ștefan cel Mare” (Brunet Anthony) au arătat forța cuvântului creator și a creatorului care prin Cuvânt a oferit o nouă perspectivă lumii. De asemenea, a fost reiterată legenda Meșterului Manole (Papiș Antonia, Șandro Viorica, Dărăbăneanu Luka) și au readuse în atenție poveștile „care au legănat copilăria

tuturor” și care, în popor au fost cele mai la îndemână modalități de educare a copiilor cu mesajul lor moralizator. În acest sens, basmul „Greuceanu” de Petre Ispirescu (Bob Stanciu Alexandra, Alexandra Jurca) și basmul atent meșteșugit al lui Mihai Eminescu – „Făt-Frumos din lacrimă” (Berdie Ana), au arătat încă o dată că în lumile imaginare orice este posibil.

La final, au fost evocate gândurile altor poeți români sub formă de versuri: gânduri-omagiu, gânduri-lacrimă, gânduri-reculegere. Acestea au fost transmise prin recitarea de versuri ale poeziilor „Apostolul” de O. Goga (Broizan Răzvan), „La oglindă” de George Coșbuc (Toth Rebeca), „Sufletul satului” de Lucian Blaga (Penzeș Patricia) și „Reculegere” de Nichifor Crainic (Roman Mariagrazia), bucurându-se de un suport tehnic creativ asigurat de elevii Bulcău David și Ciarnău Alexandra.

„Strămoșii noștri au luptat sute de ani, nu atât pentru pământ, cât pentru sufletul națiunii care este cultura acesteia” s-a subliniat la final, reflectându-se asupra cuvintelor poetului național Mihai Eminescu care spunea că pentru „a-ți da seama de nivelul culturii generale al unei nații, trebuie să vezi ce idoli are”.

În acest program pregătit de elevi, „cuvântul «suflet» a fost cel mai repetat”, a subliniat prof. Emilia Haș la final, felicitându-și elevii care au reușit cu prilejul Zilei Culturii Naționale să arate cum „cultura noastră are strânsă legătură cu sufletul, cu identitatea noastră, cu esența noastră spirituală”.

„Uitarea este moarte, așa că haideți să nu ne uităm vreodată rădăcinile și cultura noastră românească” – au încheiat elevii, aplaudați de toți cei prezenți. Printre aceștia s-a aflat și doamna director adjunct al Liceului Greco-Catolic „Iuliu-Maniu” din Oradea, prof. Rodica Mureșan, care i-a felicitat pe elevi pentru acest moment artistic bine pregătit, cu idei originale, în care s-a apreciat recitarea cu pathos a poeziilor: „Ceea ce faceți, faceți cu pasiune și mă bucur că avem astfel de elevi care încă mai cred că putem salva și putem să nu uităm aceste tradiții folclorice, literare și tot ceea ce am reușit să realizăm de-a lungul timpului. Vă doresc succes în continuare și să rămâneți la fel de pasionați!”

**Biroul de Presă EGCO
Mihaela CABA-MADARASI**

Jubileul lumii comunicațiilor

De vineri, 24 ianuarie și până duminică, 26 ianuarie a.c., zece mii de jurnaliști din toată lumea, operatori media, redactori, specialiști în PR și comunicare, videomakeri, graficieni și tipografi au fost la Roma pentru **Jubileul lumii comunicațiilor**. Primul dintre cele 36 de evenimente majore programate pentru Anul Sfânt 2025, a fost prezentat vineri dimineața la Sala de presă a Sfântului Scaun, cu o întâlnire la care au participat arhiepiscopul Rino Fisichella, pro-prefect al Dicasterului pentru Evanghelizare din Vatican responsabil pentru organizarea Jubileului 2025, prefectul Dicasterului pentru Comunicare din Vatican, dr. Paolo Ruffini, Mons. Lucio Adrián Ruiz, Secretar al acestui departament. De asemenea, au fost prezenți jurnaliștii acreditați pe lângă Sala de Presă a Sfântului Scaun, laureatul Premiului Nobel pentru Pace Maria Ressa și scriitorul Colum McCann, cu care participanții la Jubileu s-au întâlnit sâmbătă. A fost lansat mesajul Papei Francisc pentru Ziua Comunicațiilor Sociale 2025 și hashtag-ul #HopeTelling, pe care jurnaliștii sunt invitați să îl folosească pentru a comunica tuturor harul acestui An Sfânt.

Jubileul lumii comunicațiilor a început vineri seara cu primirea pelerinilor de către Dieceza de Roma, în Bazilica papală „San Giovanni in Laterano”. Acest prim moment a cuprins o veghe penitențială condusă de pr. Giulio Albanese, director al Biroului pentru comunicații sociale al diecezei, și apoi celebrarea Sfinței Liturghii prezidată de Em. S. Cardinal Baldo Reina, Vicar al Diecezei de Roma, cu ocazia sărbătorii Sfântului Francisc de Sales, patronul jurnaliștilor.

A culminat în dimineața zilei de sâmbătă, 25 ianuarie a.c., cu pelerinajul la Poarta Sfântă a Bazilicii „Sfântul Petru”. A urmat un moment de socializare care s-a desfășurat în atriumul Aulei Paul al VI-lea din Vatican și întâlnirea culturală „În dialog cu Maria Ressa și Colum McCann”, moderată de Mario Calabresi. Ziua a continuat cu un spectacol muzical susținut de maestrul Uto Ughi și audiența cu Papa Francisc, în Aula „Paul al VI-lea” din Vatican.

Sâmbătă după-amiază, participanții la *Jubileul jurnaliștilor* au luat parte la o serie de evenimente culturale și spirituale, în diferite locuri din Roma intitulate „Dialoguri cu orașul”. Jurnaliștii români pelerini la Roma cu acest prilej, au participat sâmbătă după-amiază, la Ambasada României pe lângă Sfântul Scaun și Ordinul Suveran Militar de Malta, la o întâlnire cu domnul ambasador George Bologan.

Duminică, 25 ianuarie, la ora 9.30, a fost celebrată Sfânta Liturghie pontificală de Sfântul Părinte Papa Francisc în Bazilica „Sfântul Petru”.

Din partea Biroului de Presă al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea a participat jurnalista Mihaela Caba Madarasi.

Octava de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor, 2025

Prima zi - Catedrala Romano Catolică

A cincea zi - Biserica Penticostală Tabor

A doua zi - Biserica Unitariană

A șasea zi - Biserica Ortodoxă

A treia zi - Sinagoga Evreilor Mesianici

A șaptea zi - Biserica Reformată

A patra zi - Biserica Evanghelică-Luterană

A opta zi - Biserica Greco-Catolică